

УДК 725.573

В.О.Малюта*магістр архітектури*

ПРОБЛЕМИ РЕНОВАЦІЇ В АРХІТЕКТУРІ ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Анотація: в статті розкривається актуальність питання про реноваційні зміни в архітектурі дитячих дошкільних закладів через невідповідність існуючих функціонально – планувальних рішень вимогам сучасного педагогічного та виховного процесів. Розглядаються недоліки існуючих дитячих садків, висвітлюється необхідність переосмислення і доповнення складу їх приміщень, приділення уваги екстер'єрному та інтер'єрному оформленню.

Ключові слова: дитячий садок, функціонально-планувальні рішення, проектування.

Перші роки життя людини - важливий етап у розвитку особистості, коли закладаються засади життєвих позицій, програми поведінки та діяльності, формується характер людини, набуваються перші навички та вміння. Візуальне сприйняття світу в дитинстві відіграє найважливішу роль у формуванні світогляду. Тому оточуюче середовище повинно мати високу інформативну та естетичну цінність.

Дитячий садок стоїть першим на сходах соціалізації дітей, забезпечуючи не тільки загальнодоступне вирішення проблеми зайнятості їх батьків, але й забезпечуючи духовний, розумовий і фізичний розвиток підростаючого покоління. Для цього ДДЗ (дитячий дошкільний заклад) повинен відповідати досить високим вимогам, як з точки зору функціонально – планувального вирішення, так і з боку архітектурно – художнього сприйняття.

За останнє десятиріччя в Україні і в Києві, зокрема, активно розвинулося будівництво житлових та житлово-громадських комплексів. Це призвело до збільшення щільності населення, в основному, у периферійних районах міст. Разом з тим сучасна демографічна ситуація в країні почала значно покращуватися за останні декілька років. Отже, виникає потреба у забезпеченні додатковими місцями дітей в дитячих дошкільних і навчальних закладах. Проектування дитячих садків багато років не було пріоритетним, тому питання забезпечення дітей молодшого дошкільного віку якісними дитячими садками стає все більш гострим.

Демографічна ситуація може змінюватися з роками. Тому бажано, щоб планувальна структура ДДЗ була досить гнучкою і давала можливість

корегувати планування в залежності від потреб тієї чи іншої кількості дітей. Тоді в залежності від динаміки приросту населення буде можливість відводити частину площ безпосередньо під дитячий садок, а іншу – наприклад, під навчальну школу або приміщення для факультативних занять. Це майже неможливо зробити у спорудах існуючих дитячих садків, побудованих за проектами радянських часів. З іншого боку, на батьків зараз перепадає навантаження від відвідування додаткових кружків, розвиваючих занять, курсів з підготовки дітей до школи. Отже, було б досить зручно об'єднати дитячий садок, навчальну школу та школу розвитку дитини у єдину просторову структуру. З цього можна зробити висновок, що гнучкість у переплануванні є один з головних критеріїв відповідності сучасним потребам в формуванні архітектури нових дитячих закладів.

Другим таким критерієм можна вважати відповідність архітектурно-планувального рішення новому сучасному набору функцій. Мається на увазі те, що за останні десятиріччя педагогічна програма розвитку дитини і особистості зробила декілька кроків уперед. З'явилися нові напрямки педагогічної діяльності, що поєднують у собі виховний і навчальний процеси, розкриваючи їх через культивування різнобічної ігрової діяльності, виховання через наслідування та приклад, заняття різними видами трудової діяльності («педагогіка руки») і різними мистецтвами (живопис, музика, ліплення, евритмія та ін.), впровадження комп'ютерної підготовки і приділення уваги фізичному вихованню.

Сучасний дитячий садок повинен бути не тільки місцем догляду за дітьми, але й виконувати роль центру розвитку дитини. Втілення у життя нових інноваційних педагогічних програм потребує змін у планувальній структурі дитячих закладів, насамперед, шляхом доповнення складу приміщень та переосмислення їх функціональних зв'язків.

На даний момент є потреба у доповненні планувальної схеми дитячих садків такими спеціалізованими приміщеннями, як творчі майстерні, спортивний клас, проекційні зали, кімната охорони, комп'ютерний клас, кімната «матері і дитини», зали очікування, басейн, зимовий сад, їдальня, навчальні кабінети спеціалістів вузького напрямку і т.д.

Окрім цього в проектах до 90-х рр. не вирішені питання мікроклімату (вентиляції та кондиціонування), звукоізоляції, інтер'єрного оформлення приміщень та їх озеленення.

Створення архітектурного образу ДДЗ і приділення уваги вирішенню екстер'єру в цілому не менш важливо, ніж формування внутрішнього простору. Адже через оточуючі предмети дитина відчуває та усвідомлює себе та свою значимість. Внаслідок таких психологічних властивостей дітей раннього

дошкільного віку, сучасними психологами були виявлені рекомендації щодо створення наближеного масштабного середовища для дітей. Тобто архітектурна форма дитячого садка повинна бути максимально наближена до людини, сповнена деталями, а геометрія приміщень вирізнятися «камерним» масштабом та ергономічністю.

Існуючі дитячі заклади не завжди мають відповідний архітектурний масштаб та достатню образну виразність, вони не задовольняють сучасним вимогам навчально-виховного процесу. На жаль, цим питанням всерйоз почали займатися лише у 80-ті рр.. минулого сторіччя. Але після розпаду СРСР у 1991 р. у зв'язку із складним економічним становищем в Україні, будівництво дитячих дошкільних закладів було майже припинено.

Станом на сьогодні дитячі дошкільні заклади розміщуються:

- в окремо стоячих будинках, побудованих по типовим проектам радянських часів;
- в окремо стоячих будинках, побудованих по індивідуальним проектам;
- у вбудованих приміщеннях житлових та громадських комплексів;
- у різних за призначенням громадських та побутових приміщеннях;
- у приватних будинках та квартирах.

Планування існуючих типових радянських проектів не надає можливості задовольнити всі сучасні вимоги, тому виникає питання пошуку способів вирішення цієї проблеми. Для відповідності потребам сьогодні необхідно піддати такі ДДЗ повній реконструкції та реорганізації з доповненням новим будівництвом, що дасть можливість покращити функціонально-планувальну структуру і змінити архітектурний простір споруди.

З іншого боку є потреба в розробці сучасних типових проектів або нових типів будинків для дітей дошкільного віку, які б поєднували в собі дитячий садок, навчальну школу та центр розвитку дитини. Для задоволення потреб всіх трьох складових такого нового типу будинку (дитячого дошкільного навчально-розвиваючого центру) в проектній розробці необхідно приділити увагу деяким аспектам, а саме:

- розробці сучасної гнучкої функціонально – планувальної схеми, що включатиме в себе необхідний перелік спеціалізованих приміщень навчально-виховного процесу і дозволить об'єднати їх в зручній поліфункціональній структурі;
- проведенню необхідних нововведень для покращення мікроклімату в приміщеннях;
- приділенню уваги інсоляції та звукоізоляції;
- вирішенню архітектурно – художнього образу споруди;

- розробці нових інтер'єрних рішень, розглядаючи їх через призму дитячого сприйняття форми, кольору предметів та простору;
- створенню конструктивних елементів будинку відповідно до антропометричних характеристик дітей.

Сучасна міжнародна практика проектування ДДЗ та центрів розвитку особистості може бути яскравим прикладом для українських архітекторів. На думку автора, основною позитивною рисою зарубіжних проектів є їх створення з урахуванням дитячої психології, сприйняття дитиною оточуючого світу, її вподобань та захоплень. Адже важливо створити не тільки функціонально зручне, естетично та інформаційно насичене, але й цікаве дитині архітектурне середовище.

Дитячий садок в житловому комплексі «Green Terra». Київ. Арх. гр. «Архіматика».

Дитячий садок в житловому комплексі «Паркове місто». Київ. Арх. гр. «Архіматика».

Дитячий садок в Іспанії. Арх. «RCR Arquitectes».

Дитячий садок «Kindergarten Taka-Tuka-Land» в Берлін. Німеччина. Арх. група «Baupiloten». 2007 р.

Література:

1. Майер А.А. Структурно-функциональная модель деятельности дошкольного образовательного учреждения как открытой и развивающейся системы// Современное дошкольное и начальное образование: пути развития. Часть 1: Педагогика и психология дошкольного и начального обучения: Материалы Международной научно-практической конференции, 20-21 марта 2003 г., посвященной 300-летию Санкт-Петербурга. – Спб.:Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2003. – С. 30-34
2. Мостаков А. М. Участки детских садов / А.М.Мостаков; М-во просвещения РСФСР; Гос. проект. ин-т "Гипропрос". – М.: Учпедгиз, 1958. – 206 с.: ил.
3. Д Б Н України. «Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів». ДБН В.2.2-4-97, Київ 1998.
4. <http://archimatika.com> та інші web джерела.

АННОТАЦИЯ

В статье раскрывается актуальность вопроса о реновационных изменениях в архитектуре детских дошкольных учреждений из-за несоответствия существующих функционально-планировочных решений требованиям современного педагогического и воспитательного процессов. Рассматриваются недостатки существующих детских садов, высвечивается необходимость переосмысления и дополнения состава их помещений, уделения внимания экстерьерному и интерьерному оформлению.

Ключевые слова: детский сад, функционально-планировочное решение, проектирование.

ABSTRACT

The article reveals the relevance of changes in pre-school establishment architectural renovation because of inadequate existing functional - planning decisions to requirements of today's educational and teaching processes. The shortcomings of existing kindergartens are examined, the need of reconsideration and elaborating of their room-planning and attention to exterior and interior design are highlighted.

Keywords: kindergarten, functional - planning decisions, planing.